

Keuzedeel mbo

Fries in de beroepscontext C1

Code

K1428

Ontwikkeld door: Firda, AFUK, NHL Stenden en Provincie Friesland
Penvoerder: Sectorkamer voedsel, groen en gastvrijheid

1. Algemene informatie

D1: Fries in de beroepscontext C1

Studielast

240

Beroepsvereisten

Nee

Certificaten

Nee

Ontwikkeld voor kwalificatie(s)

Zie bijlage op www.s-bb.nl/kwalificatiedossiers

Toelichting

Europees Referentie Kader (ERK) als uitgangspunt van het taalkundige deel

De inhoud van dit keuzedeel Fries is gebaseerd op het referentiekader Fries dat in 2015 in opdracht van de provincie Fryslân ontwikkeld is. Het referentiekader gaat uit van het Europees Referentiekader voor de talen (ERK), dat in Nederland en daarbuiten voor (vreemde) talenonderwijs gebruikt wordt. Ook maakt het verbinding met het referentiekader Taal (Meijerink). In het referentiekader Fries ('Referinsjeramt Frysk') staan beschrijvingen van kwaliteiten van leerlingen op het gebied van kennis, inzicht vaardigheden wat betreft de Friese taal voor de verschillende vaardigheden (gesprekken voeren, spreken, luisteren, lezen en schrijven). Conform het ERK beschrijft het Referentiekader Fries vaardigheidsniveaus van taalbeheersing in termen van taalomvang (wat moet je kunnen, in welke contexten en voor welke doelen?), taalcomplexiteit en mate van correctheid (hoe goed moet je het kunnen?).

Het landelijk format voor de beschrijving van een keuzedeel is niet volledig in te vullen voor het beschrijven van een keuzedeel Taal. Het format is van oorsprong bedoeld voor de beschrijving van een keuzedeel bestaande uit beroepshandelingen die weergegeven worden in kerntaken en werkprocessen. Bij taal gaat het echter om kennis en vaardigheden die in een bepaalde context worden toegepast om kerntaken en werkprocessen ook in de Friese taal te kunnen uitvoeren. Desondanks is voor het keuzedeel Fries in de beroepscontext B2 hetzelfde format gebruikt. Op enkele punten wijkt de beschrijving van het landelijke format af en/of wordt deze niet geheel ingevuld (geen werkprocessen). Dit wordt in deze preambule toegelicht en verantwoord.

Aantal sbu's

Het aantal studiebelastingsuren voor dit keuzedeel is vastgesteld op 240. Dit komt neer op circa 3 lesuren per week (afhankelijk van de opleidingsduur). Er zijn echter diverse factoren die bepalen of dit aantal uren toereikend is voor het behalen van het gewenste niveau tijdens de gehele opleidingsduur, zoals de motivatie van studenten, groepsgrootte, groepssamenstelling, gebruikte methode, etc. Aan te bevelen is zorg te dragen voor zo gunstig mogelijke condities.

Taal in de beroepscontext en beroepscultuur

Aangezien dit keuzedeel aan uiteenlopende kwalificatiedossiers gekoppeld moet kunnen worden, kan het keuzedeel uiteraard in de uitwerking niet alle betreffende beroepscontexten bevatten. Het beschrijvingsniveau is daarom van algemene aard (gebaseerd op het Referentiekader), maar wel gericht op Fries in de beroepscontext. Bij het indienen van dit keuzedeel zijn de kwalificatiedossiers van Zorg en Welzijn/Assisterende Gezondheidszorg als uitgangspunt genomen. 'Het toepassen van Fries in de beroepscontext' wordt als 'kerntaak' gezien. De vijf taalvaardigheden zoals benoemd in het ERK zijn opgenomen in de lijst van kennis en vaardigheden.

Voor de beschrijving van de taalkennis en -vaardigheden zijn vanuit het referentiekader de 'algemene omschrijving van het beheersingsniveau' en de 'globale descriptoren' uit het ERK gebruikt. Omdat het in dit keuzedeel uitsluitend gaat om beschrijving van kennis en vaardigheden, is deze lijst uitgebreid. De kerntaak inclusief kennis en vaardigheden kan per kwalificatiedossier/profiel worden ingekleurd voor een specifieke branche c.q. beroep.

C1 niveau

Als je niveau C1 hebt bereikt, ervaar je helemaal geen problemen met het communiceren in de Friese taal in de beroepscontext; jij begrijpt anderen en anderen begrijpen jou. Het kan zo zijn dat je bijvoorbeeld wat betreft lezen en begrijpen op een hoger niveau komt dan wat betreft spreken en schrijven. B2 niveau is een goede opstap voor dit beheersingsniveau.

Het ERK staat differentiatie toe, waarbij taalleerders op verschillend niveau (eigen niveau) aan taalbeheersing kunnen werken. Daarbij is binnen dit keuzedeel het uitgangspunt dat niet Friestalige studenten voor alle vaardigheden niveau B2 of hoger halen. In de beschrijving van verantwoordelijkheid en zelfstandigheid wordt geen onderscheid gemaakt tussen de mbo-niveaus met behulp van de NLQF-descriptoren. Dit is gedaan omdat er binnen de taalniveaus geen onderscheid is tussen wat iemand op niveau 1, 2, 3 of 4 zou moeten beheersen. Het gaat om het te bereiken taalniveau, niet om het bereiken van een specifiek mbo-niveau. Wel is het niveau van zelfstandigheid omschreven dat hoort bij het ERK-niveau.

Relevantie van het keuzedeel

Voor de Friese samenleving is de beheersing van de Friese taal sociaal, cultureel en economisch erg belangrijk. Beginnende beroepsbeoefenaren die in een Friestalige beroepsomgeving gaan werken hebben een behoorlijke vaardigheid van het Fries nodig, zeker als het gaat om de beroepsomgeving in de sector zorg, welzijn en gezondheidszorg. Als beroepsbeoefenaren doorstromen naar een hoger beroepsmatig niveau, moeten zij ook meer beheersing van de Friese taal kunnen laten zien.

Onderzoek laat zien dat bijna in alle sectoren in meer dan 50% van de organisaties vaak Fries wordt gesproken tussen de werknemers onderling. Bij bijna 60% van de organisaties krijgen werknemers bij contacten met klanten vaak te maken met de Friese taal. Meer dan 80% van de organisaties vindt het een pluspunt als werknemers de Friese taal verstaan, meer dan de helft als de werknemers de taal ook spreken.

Beschrijving van het keuzedeel

Met dit keuzedeel kan de (niet) Friestalige student zich (nog meer) versterken in het beheersen van de Friese taal, zo veel mogelijk op maat. Het beheersen van de Friese taal zal de kwaliteit van de communicatie in de beroepssetting vergroten en vergemakkelijken. Vandaar dat het Fries nadrukkelijk in de beroepscontext wordt geplaatst. Daarnaast is dit keuzedeel op dit niveau van belang voor studenten die al in het vervolgonderwijs Fries hebben gevolgd en nu verder willen leren en een hoger niveau willen volgen.

Branchevereisten

Nee

Aard van keuzedeel

Verbredend

Generiek

2. Uitwerking

D1-K1: Toepassen van Fries in de beroepscontext C1

Complexiteit

De beginnend beroepsbeoefenaar komt continu in aanraking met en gebruikt het Fries en zijn kennis over de Friese cultuur intensief bij alle werkzaamheden in het beroep en in internationale contacten met collega's, cliënten en opdrachtgevers. Ook gebruikt de beginnend beroepsbeoefenaar het Fries altijd als die zaken moet regelen, zowel in gesprek als op schrift. Het gaat hier om vergaande specialistische kennis van het Fries (de taal, de cultuur, identiteit) en de vaardigheid om alle specifieke situaties in de beroepscontext te kunnen inschatten, aanpakken en afhandelen.

Verantwoordelijkheid en zelfstandigheid

De beginnend beroepsbeoefenaar heeft een zelfstandige functie en is zelfstandig in staat de Friese taal te gebruiken voor het verrichten van beroepswerkzaamheden. Bij het luisteren kan de beginnend beroepsbeoefenaar gesprekken volgen van alle sprekers van elk niveau. Ook kan die vloeiend gesprekken voeren met gesprekspartner(s) van elk niveau en kan daarbij het gesprek te allen tijde gaande houden. Bij het lezen gaat het om lange, meer complexe en samengestelde teksten uit kranten en tijdschriften. Hierbij wordt de beginnend beroepsbeoefenaar voor het begrijpen niet visueel ondersteund door de lay-out en indeling van de tekst. De beginnend beroepsbeoefenaar spreekt in complexe bewoordingen, interactie en kan vertellen in gevarieerde patronen en constructies over meerdere onderwerpen, van alledaagse en vertrouwde onderwerpen tot onderwerpen die niet vertrouwd zijn en minder duidelijk of complex. De beginnend beroepsbeoefenaar schrijft naast korte, eenvoudige notities, teksten en boodschappen over alledaagse zaken, ook teksten over beroep specifieke onderwerpen die erg veel verdieping vragen. Daarbij gebruikt die gevarieerdere patronen en complexe zinsconstructies en maakt geen systematisch elementaire fouten. Op dit niveau kan de beginnend beroepsbeoefenaar veel en complexere informatie overbrengen.

Vakkennis en vaardigheden

De beginnend beroepsbeoefenaar:

- heeft kennis van een woordenschat van zo'n 8.000 - 10.000 woorden
- heeft kennis van vaktaal zoals die voor het beroep waarvoor wordt opgeleid nodig is
- heeft kennis van expliciet aangeboden grammaticaregels
- heeft kennis van belangrijke talige conventies
- heeft kennis van belangrijke compenserende strategieën

- Gesprekken voeren C1:
 - kan met gemak meedoen aan formele gesprekken over sociale, professionele thema's en ook over abstracte en complexe onderwerpen
 - kan adequaat reageren op vragen en opmerkingen
 - kan complexe informatie en adviezen begrijpen en uitwisselen
 - kan zich goed redden in vraaggesprekken, als ondervragen en vragensteller
 - kan ideeën en meningen secuur formuleren en kan een formeel standpunt op overtuigende wijze voor het voetlicht brengen
 - kan overtuigende en onverwachte gesprekken voeren, in dialoog vorm en in debat
 - kan passende frases gebruiken om de beurt te krijgen, opmerkingen aan te kondigen en tijd te winnen
 - kan de eigen bijdrage vaardig aan die van andere gesprekspartners verbinden
- Luisteren C1:
 - kan een langere tekst, lezing, debat of discussie over abstracte en complexe onderwerpen begrijpen en specifieke informatie halen uit publieke mededelingen van slechte kwaliteit
 - kan een voorgelezen of verteld verhaal begrijpen
 - kan ingewikkelde instructies en lange(re) betogen volgen en ingewikkelde informatie begrijpen
 - kan uitspraken goed kwalificeren als waar en onwaar en meningen kwalificeren in twijfelachtig of waarachtig
 - kan gedetailleerde aantekeningen maken die ook door anderen gebruikt kunnen worden
- Spreken C1:
 - kan een duidelijke gedetailleerde presentatie geven over een complex onderwerp
 - kan ingewikkelde verhalen met sub thema's vertellen en uitgebreid verslag doen van voorvallen en ervaringen
 - kan een standpunt precies onderbouwen met argumenten, voor- en nadelen
 - kan adequaat en zonder moeite reageren op opmerkingen en vragen tussendoor
 - kan humoristische en dubbelzinnige taal op een flexibele manier gebruiken, passend bij de situatie
 - kan gebruik maken van afwisselende intonatie en klemtoon om verschillen in betekenis aan te geven
 - kan zich spontaan en vloeiend uitdrukken, fouten zijn zeldzaam en worden vlot gecorrigeerd
- Lezen C1:
 - kan lange complexe teksten gedetailleerd lezen, zowel binnen als buiten het eigen vakgebied
 - kan literaire professionele en academische teksten lezen en tot op detailniveau interpreteren

D1-K1: Toepassen van Fries in de beroepscontext C1

- kan uitgesproken of impliciete meningen herkennen
- Schrijven C1:
- kan zichzelf duidelijk en goed gestructureerd in geschreven tekst uitdrukken over complexe onderwerpen en belangrijke zaken beklemtonen
- kan samenvattingen opstellen van ingewikkelde teksten
- kan uitgebreide fantasierijke teksten en gedetailleerde rapporten schrijven
- kan in een beschouwing verbanden leggen tussen zaken en uitgebreid standpunten beargumenteren
- kan emotioneel, dubbelzinnig en humoristisch taalgebruik inzetten, flexibel en correct op de lezer afgestemd en passend bij de situatie
- kan verschillende ordeningspatronen, elementen en verbindingswoorden gebruiken om de samenhang, consistentie en leesbaarheid te bevorderen